



Opslag af puljen: Ulighed i sundhed – sundhedsfremmende indsats i almene boligområder og landsbysamfund

I aftalen om reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2026-2028, har regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet afsat midler til at understøtte arbejdet med at forbedre sundheden og trivslen hos borgere, der bor i almene boliger og mindre lokalsamfund.

Der er dokumenteret betydelige forskelle i sundhed mellem forskellige befolkningsgrupper og geografiske områder. I almene boligområder ses en højere forekomst af kroniske sygdomme som KOL og diabetes sammenlignet med gennemsnittet i befolkningen, og der er også flere borgere med psykiske diagnoser. Tilsvarende oplever mange landsbysamfund udfordringer med geografisk ulighed i sundhed – blandt andet fordi det kan være vanskeligt at rekruttere sundhedspersonale, og fordi afstanden til forebyggende sundhedstilbud er længere.

At være begrænset af sygdom og nedsat funktionsevne, kan have betydelige konsekvenser for evnen til at gennemføre en uddannelse eller etablere sig på arbejdsmarkedet, ligesom det kan have stor indflydelse på den enkeltes livskvalitet. Dermed kan den ulighed der er i sundhed have betydning for både den samlede samfundsudvikling, og ikke mindst for den enkelte, der kæmper med et dårligt helbred.

Regeringen har med den kommende folkesundhedslov fremhævet betydningen af en systematisk folkesundhedsindsats, der gennem strukturel forebyggelse skal styrke de samfundsmæssige rammer og vilkår for at fremme et godt helbred og god trivsel. Her skal kommunerne spille en afgørende rolle, ved i tæt samarbejde med civilsamfundet, boligforeninger og lokale virksomheder, at iværksætte tiltag, der adresserer lokale udfordringer og behov. Denne pulje skal ses i lyset af dette arbejde, som også vil relatere sig til udviklingen af det faglige grundlag til kommunernes arbejde med folkesundhed, som Sundhedsstyrelsen har ansvaret for.

Der er samlet afsat 44,6 mio. kr. til igangsættelse af ca. 10 projekter for perioden 2026-2028

Ansøgningsfristen er den 24. oktober kl. 12:00



Formål

Puljen har til formål at bidrage med viden om, hvordan kommuner kan arbejde målrettet med ulighed i sundhed. Det skal ske ved at få erfaringer med, hvordan kommuner og lokalområdets overordnede organisatoriske enheder¹ kan samarbejde om indsatser, der fremmer sundheden blandt beboere – herunder hvordan rammer og strukturer i beboernes hverdag kan fremme deres sundhed og trivsel, ved at bringer sundhed og forebyggelse tættere på.

På tværs af puljens projekter er det målsætningen at få erfaringer med:

- I særlig grad *universel forebyggelse* (sundhedsfremme) som retter sig mod alle beboere i en alment boligforeningen eller et mindre lokalsamfund uanset helbredsmaessig status.
- Men også i nogen grad med *selektiv forebyggelse*, som retter sig mod beboere i risiko for at udvikle sygdom, samt *indikeret forebyggelse* (patientrettet forebyggelse) der retter sig mod at hjælpe beboere der lever med sygdom, i at forebygge forværring.

Projekterne ønskes gennemført ved at:

- Der indgås forpligtende samarbejdsaftale mellem kommuner og lokalområdets overordnede organisatoriske enheder.
- Involvere det lokale civilsamfund.
- Fokuserer på ulighed i sundhed, som eksempelvis kan løftes på tværs af kommunale velfærdsområder foruden sundhedsområdet.
- De dele af projektet, som udgøres af mere målrettede tiltag, adresserer de største lokale sundhedsudfordringer.

Baggrund

De almene boligforeninger huser én million mennesker. Der er dokumenteret betydelige forskelle i sundhed mellem forskellige befolkningsgrupper og geografiske områder. I almene boligforeninger ses en højere forekomst af kroniske sygdomme som KOL og diabetes sammenlignet med gennemsnittet i befolkningen, og der er også flere borgere med psykiske diagnoser. Tilsvarende oplever mange landsbysamfund udfordringer med geografisk ulighed i sundhed – blandt andet fordi det kan være vanskeligt at rekruttere sundhedspersonale, og fordi afstanden til forebyggende sundhedstilbud er længere.

Flere års erfaring med sundhedsprojekter i almene boligforeninger^{2,3,4} viser, at der bør være et særligt fokus på den lokale kontekst, med en opmærksomhed på det enkelte individ, de sociale relationer og de fysiske rammer, hvilket også er de erfaringer der gøres

¹ Eksempelvis: boligforening, borgerforening, bylaug, beboerforening, landsbyråd, landbyfora eller lignende.

² Sundhedsstyrelsen. Forebyggelse i nærmiljøet – kommunale erfaringer. Sundhedsstyrelsen, 2015.

³ Sund By Netværket. Lokalsamfund som sundhedsfremmende arena – fra politik til praksis. Sund By Netværket.

⁴ Center for Boligsocial udvikling. Inspirations- og videnskatalog. Viden om boligsociale aktiviteter støttet af Landsbyggefonden. Centerfor Boligsocial Udvikling, 2024



for at løfte sundheden i landsbyerne⁵. Det betyder, at sundhedsopgaven også bør have et blik for den sociale situation, livsstilsvaner, handlekraft samt tilgængelighed af tilbud og muligheder, der kan understøtte en adfærd, der styrker fysisk og mental sundhed.

For at lykkes skal det give lokal mening. Indsatserne skal målrettes de konkrete sundhedsudfordringer, som områderne står overfor. Det giver mulighed for at drive lokale forløb og tilbud, der er meningsfulde for beboerne, og hvor det lokale engagement understøtter både implementeringen og den videre forankring, og dermed en vedvarende opmærksomhed og indsats. Det kan blandt andet ske ved større inddragelse af civilsamfundet, som har mulighed for at bidrage med tillidsfulde og ligeværdige relationer til borgerne, og ofte har stor viden om borgernes interesser og behov.

Det sundhedsfremmende arbejde handler om rammer, der understøtter sund adfærd, og om at mobilisere ressourcer hos beboeren, der løfter beboerens sundhed og livskvalitet gennem nye og øgede handlekompetencer og mestringsstrategier. Arbejdet understøtter en tidlig indsats, som forebygger, at uhensigtsmæssigt adfærd og mistriksel udvikler sig til mere komplekse sundhedsproblematikker. Som sagt lever mange beboere i almene boligforeninger og landsbyer med - eller i risiko for - sygdom, og ofte er det tilfældet, at pleje og behandlingsforløb ikke følges på samme måde som lignende sygdomsgrupper i det øvrige samfund. Der er behov for at hjælpe beboere der er i risiko for, eller som lever med sygdom, til en tilværelse med bedre livskvalitet og sygdomshåndtering.

Det ønsket, at Sundhedsstyrelsens arbejde med det faglige grundlag for den kommende Folkesundhedslov løbende kan understøtte det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde i projektperioden. Projekterne kan i øvrigt søge inspiration til indsatsen gennem de fælles anbefalinger fra BL og KL til hvordan det nære sundhedsvæsen kan tænkes ind i de almene boligforeninger⁶, ligesom der kan søges inspiration i forhold til Landdistrikternes Fællesråds arbejde med sundhedslandsbyer⁷.

Krav til projektet

Målgruppe

Primær målgruppe:

- Alle beboere i de involverede almene boligforeninger og landsbysamfund med et særligt fokus på:
 - Beboere i sårbare livssituationer
 - Beboere i øget risiko for at udvikle helbredsproblemer og psykisk mistriksel.
 - Beboere der allerede har helbredsudfordringer, multi-syge eller kronikere

Sekundær målgruppe:

- Kommunale fagpersoner på tværs af forvaltningsområder, der i mødet med borgere bidrager til den sundhedsfremmende indsats.

⁵ Sundhedslandsbyer.dk

⁶ Boligpolitik skal styrke det borgernære sundhedsvæsen. KL, BL – Danmarks Almene Boliger. 2024

⁷ sundhedslandsbyer.dk



- Boligforeninger, der i deres daglige praksis styrker et fokus på at fremme sundhed og trivsel blandt beboerne.
- Civilsamfundsaktører der arbejder på, at deres aktiviteter når mindre foreningsvante borgergrupper.

Projektets indhold

Indholdet i projektet skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af ovenstående formål og baggrund om at styrke indsatsen for bedre sundhed, trivsel og livskvalitet i almene boligforeninger og mindre lokalsamfund, med fokus på ulighed i sundhed. Det betyder, at indsatsen skal være et universelt tilbud til alle i forhold til sunde rammer og sundhedsfremmende tiltag, styrkelse af nære sundhedstilbud og sygdomsmestring, og med en opmærksomhed på borgere i sårbare livssituationer.

Indsatserne kan eksempelvis udformes som:

- Sundhedsfremmende indsatser, der understøtter mental sundhed fx gruppebaserede aktiviteter med henblik på at fremme fællesskaber, aktivt naboskab og mindske ensomhed.
- Lokalt forankrede tilbud om bl.a. ryge- og nikotinstop eller livsstilsintervention med sunde vaner og mere bevægelse i hverdagen. Fx gennem fleksible forløb gennemført i foreningsregi eller sammen med en civilsamfundsorganisation i trygge og nære rammer, som borgeren kender. Herunder også mulighed for frem-skudte sundhedsindsatser.
- Etablering af røgfrie miljøer og madpolitik til lokale arrangementer og i lokalsamfundets institutioner.
- Etablering af simple faciliteter, mobile faciliteter eller transformation af faciliteter, der kan danne rammer for sundhedsfremmende tiltag i almene boligforeninger og landsbysamfund, eller som civilsamfundsorganisationer kan benytte til tilbud om træning, madlavning, sociale aktiviteter mv., så de i højere grad kan forankres i boligområdet og lokalsamfundet.
- Tidlig opsporing, forebyggende samtaler eller monitorering af kroniske sygdomme (eks. konsultation / kontroller).

Hvem kan søge om midler fra puljen?

Puljen kan søges af kommuner i forpligtende samarbejde med almene boligforeninger eller lokalområders overordnede organisatoriske enheder. Der skal vedlægges en samarbejdsaftale mellem de involverede parter som del af ansøgningen. Kommunerne kan med fordel indtænke civilsamfundsorganisationer i deres ansøgninger

Hvad kan der ansøges om støtte til?

Der kan søges midler til:

- Ansættelse og løn til projektledere og projektansatte
- Honorering af relevante fagpersoner (eks. ekstern undervisning til kompetenceforløb, oplægsholdere, konsulentbistand).
- Udvikling af relevante materialer målrettet fagpersoner
- Udgifter i forbindelse med afholdelse af lokale opstartsaktiviteter, undervisningsforløb, workshops med lokale aktører og borgere, konferencer o. lign.
- Etablering af simple faciliteter til sundhedsfremmende tiltag.



- Kørselsudgifter i hht. Statens regler (lav takst)

Der kan ikke søges midler til:

- Køb af it-udstyr, telefoner, tablets o. lign.
- Driftsomkostninger som f.eks. kontorhold, herunder telefonudgifter, lokalleje, Forplejning til personale ved interne møder o. lign.
- Overhead
- Forskningsprojekter eller elementer fra projektet som indgår i forskningsprojekter
- Evaluering af indsatserne i projektet

Evaluering

I samarbejde med en ekstern partner står Sundhedsstyrelsen for at evaluere den samlede indsats med henblik på at indhente erfaringer og opnåede resultater, der kan afspejle betydning af lokal sundhedsfremmende indsatser i almene boligforeninger, for at løfte arbejdet med ulighed i sundhed.

Projekterne skal bidrage med årlig status på de faglige opnåede resultater og den videre fremdrift, sammen med indsendelse af årligt regnskab samt evt. budget- og aktivitetsjusteringer til samlet godkendelse.

Betingelser for at modtage støtte

- Indsatsen bygger på et tæt samarbejde mellem kommune og almene boligforeninger eller lokalområders overordnede organisatoriske enhed. Det er derfor et krav, at ansøgningen kan dokumentere en samarbejdsaftale mellem kommunen og de aktuelle almene boligforeninger eller landsbysamfund.
- Det er en forudsætning for støtte, at ansøgningen demonstrer, hvordan man har eller vil opnå viden om den aktuelle boligforening eller landsbysamfund mht. sundhedsmæssige udfordringer og sundhedsfremmende indsatser.
- Frivillige foreninger / civilsamfundsorganisationer kan med fordel tænkes ind i gennemførelsen af indsatserne.
- Det er et krav, at ansøgninger har en medfinansiering med henblik på at sikre ejerskab samt forankring og potentiale for videreførelse efter projektperioden. Der forudsættes en egenfinansiering på mindst 25% fra de deltagende kommuner.

Kriterier for udvælgelse af ansøgninger

Ud over de gældende betingelser, som skal være opfyldt for modtagelse af støtte, vil Sundhedsstyrelsen prioritere ansøgningerne ud fra nedenstående kriterier.

- Der tages højde for en samlet geografisk spredning, ligesom der tages hensyn til at opnå erfaringer fra både større byer og mindre lokalsamfund.
- Hvordan ansøger tænker at etablere en række nye forebyggende og sundhedsfremmende indsatser, som kvalificerer og udbygger eksisterende relevante indsatser i lokalområdet



- Hvordan ansøger ønsker at inddrage frivillige foreninger og civilsamfundsorganisationer i planlægning af og gennemførelse af indsatserne, og hvordan de indgår i indsatserne, når projektet stopper.
- Områdernes modenhed. Der skal i ansøgningen redegøres for de tidligere erfaringer i lokalområdet i forhold til at arbejde med en samlet tværfaglig indsats i det pågældende område.
- Forankrings- og bæredygtighedsperspektiverne i de enkelte projekter. Der skal i ansøgningen redegøres for, i hvilket omfang, at indsatsen vil fortsætte i samme eller en revideret form efter projektets ophør.

Økonomi

2026	2027	2028	I alt
9,4 mio. kr.	17,4 mio. kr.	17,8 mio. kr.	44,6 mio. kr.

Midlerne udmøntes som ovenstående med forbehold for finanslovsvedtagelserne i 2026, 2027 og 2028. Det vil være muligt, at midler afsat til 2026 også kan anvendes i 2027 osv., men der kræves fortsat ansøgning om overførelse af midler.

Tidsfrister

- Ansøgningsfrist: 24. oktober 2025
- Sundhedsstyrelsens svar på ansøgninger: december 2025
- Frist for start af projekter: 1. marts 2026
- Afslutningsdato: 31. december 2028

Ansøgningsprocedure

Sundhedsstyrelsens ansøgningsskema (inklusive budgetskemaer) skal anvendes og udfyldes, og ansøgningen (bilag 2) må max. have et omfang på 10 sider, ekskl. budgetske-maer mv. og eventuelle andre bilag, ansøger har vedlagt. Ansøgningen skrives med Times New Roman pkt. 12.

I henhold til forvaltningsloven vil alle ansøgninger læses og vurderes.

Ansøgningen sendes **underskrevet** til fopssst@sst.dk. I emnefeltet skrives ”Ulighed i sundhed – sundhedsfremmende indsats i almene boligområder” 03-0701-78/JEKR”

Yderligere oplysninger

Sundhedsstyrelsen kan kontaktes i ansøgningsperioden vedr. spørgsmål til puljen. Spørgsmål og svar af generel karakter vil blive offentliggjort på Sundhedsstyrelsens hjemmeside:



SUNDHEDSSTYRELSEN

<https://www.sst.dk/da/puljer/Ulighed-i-sundhed-sundhedsfremmende-indsats-i-almene-boligomraader-og-landsbysamfund>

Spørgsmål vedr. økonomi og administration:

Kasper Dahl, telefon: 72 26 94 54, e-mail: kad@sst.dk

Generelle sundhedsfaglige spørgsmål:

Jens Kristoffersen, telefon: 93 51 84 86, mail: JEKR@sst.dk

Tue Kristensen, telefon: 72 22 76 53, mail: TUK@sst.dk